

Rahvusringhäälingu IT-direktor leidis erilise hobi

 Priit Pullerits

3. oktoober 2020, 0:01
5 min lugemist

Jaanus Lillenberg oma töölaua taga Harjumaal Arukülas. FOTO: Eero Vabamägi/Postimees

Vähesed väljaspool Eesti Rahvusringhäälingut teavad, kui tähtis on seelses suures masinavärgis Jaanus Lillenbergi roll. Kui mees lähiajal Eestis tuntuks peaks saama, siis hoopis sellega, mida ta teeb vabal ajal. See eriline hobi ei vii raha ainult välja, vaid toob ka sisse.

▶ KUULA ARTIKLIT

Pool aastat pani Jaanus Lillenberg kõhu kõrvalt raha tallele. Ta tahtis endale käekella osta.

Aga mitte sellist, mis miskit riivates klaasile kriime koguks, maha kukkudes katki läheks ja vett saades niiskust imaks.

Tükk aega oli ta elus läbi ajanud kellata. «Noore inimese tüüpiline maailmakäsitlus,» nendib ta, «et kui on asi, mis seab piire, ei lase see sul elada elu, mis meeldib.»

Kuni hakkas eelmise kümnendi lõpul aru saama, et igasugused töökohustused ja kokkulepped on ta ajakasutuse niigi ära piiranud. Käekell, mõistis Eesti Rahvusringhäälingu infotehnoloogia ja IT-teenuste direktor Lillenberg (46), ei tee asja kriipsugi hullemaks.

Niisiis, ostaks lõpuks kella!

Poole aasta pärast leidis ta sellise, mis vastas tema tingimustele: kukkumiskindel, veekindel, täpne; ei tööta patareiga, vaid keerab end ise üles. Šveitsi Omega. Kõik justkui perfektne, ainult et...

...numbrite asemel olid sihverplaadil kriipsud, mis tegi õige aja kiire lugemise raskeks, eriti pimedas;

...ja nägi välja nagu kompass.

Ühe asjaolu oli Lillenberg kella otsides kahe silma vahele jätnud. Selle, et «kell peab olema ilus, peab meeldima», ütleb ta.

Pooleaastane kellaotsing oli sütitanud temas huvi, et äkki saaks kella, mis tõepoolest meeldib, endale ise teha.

20. sajandi esimesest poolest pärit Šveitsi kronograafmehhanismi Landeron 51 teenindus. FOTO: Eero Vabamägi/Postimees

Kolm kokkulepet iseendaga

See oli omaette keeruline maailm, kuhu ta raamatuid lugedes ja internetis videoid vaadates sattus. Tahad tõesti kellameistriks? Palun väga: sõida Šveitsi, õpi seal kolm aastat, aastane õppemaks 15 000 eurot. «Tundus hull,» tunnistab Lillenberg.

Ometi hakkas ta omal käel otsast pusima. Ostis veebist 350 euro eest esimesed tööriistad, sh treeningmehhanismi, mille kallal nokitsedes üldse sotti saada, mis moodi kell töötab. Kui ta oma uuest hobist tuttavale rääkis, hakkas noilt tulema küsimusi: kuule, äkki saad mu vana katkise kella korda teha? (Vt Olav Osolini lugu!)

Miks mitte! Nii saab ju õppida, kogemusi juurde. Ent ühe kokkuleppe sõlmis Lillenberg endaga kohe alguses: kui ta kella ära parandab, loob ta ju väärtust, ning selle eest tuleb küsida tasu.

Loogiline, sest igal kellal, olenemata selle hinnast, on emotsionaalne väärtus, mis aja möödudes vaid kasvab. Alles hiljuti sattus ta töölauale 1949. aastal Šveitsis valmistatud kuldcorpusega kronograaf – stopperifunktsiooniga kell –, mis oli selle nüüdse omaniku esivanemate randmel rännanud nii Austraalias kui ka Kanadas. «Emotsionaalset väärtust on sel miljonites,» tõdeb Lillenberg. Pool tosinat komponenti tuli välja vahetada, et kell edukalt edasi kehtaks.

Asenduskaekellad Zenith, Felsa ja Vostok teenindusse toodud kelladele. FOTO: Eero Vabamägi/Postimees

Ei, see pole odav töö. Isegi kui viite Lillenbergile nõukaaegse Vostoki, mis maksaks heal juhul kümme eurot, võib selle korda tegemise hind küündida kolmesaja euroni. Kas või seepärast, et imeväikseid varuosid tuleb otsida Venemaa sügavustest. See võib võtta nädalaid. Lõpetades sellega, et mehhanismidele elujõu andmiseks kulub kuut sorti õli.

Ja ega tööriistad ole odavate killast. Lillenberg on koju sisustanud kahe lauaga töötoa. Seal on näiteks kellassepa treipink ja kellapesumasin, mis võivad uuena maksta viiekohalise summa, kuid

mille saab järelturult hankida kümneid kordi odavamalt. Viimati soetas ta 3D-printeri, millega valmistada haruldaste kellade osi.

Lahtikoostatud Šveitsi kronograafmehhanism Landeron 51. FOTO: Eero Vabamägi/Postimees

Raha nendeks investeringuteks ei tohi tulla pere rahakotist – see on veel üks Lillenbergi kokkulepe iseendaga. Kõik, mis kellasepa töö nõuab ja neelab, tuleb teenida kellasepana. Mis võiks omakorda tekitada kiusatuse veeta kodus maksimaalselt aega oma töötoas...

Aga Lillenbergil kasvab peres kaks väikest last, üks kolmekuune ja teine saab peagi kolmeseks, ning Tšehhoslovakkia huntkoer, haruldane tõug. Lisaks on tal eelmisest kooselust kaks last, kes käivad nädalavahetuseti külas. Siit tuleb tema kolmas kokkulepe endaga: ta ei kuluta nädalas kellahobile rohkem kui seitse tundi. See teeb keskmiselt tunni päevas. Muidu laguneb muu elu lihtsalt koost.

Unikaalsus on hinnas

Kellade parandamine on Lillenbergil siiski üksnes kõrvaltegevus. Sellest saab kohe aru, kui märgata kella tema randmel: sihverplaadile on hõbedaste tähtedega kirjutatud «Lillenberg».

Ta on Eestis üks väheseid, kes valmistab omanimelisi kelli.

Lillenbergi valmistatud käsitöökellad. Nii nagu nüüdisajal on hoo sisse saanud koduleivaküpsetajad ja käsitööõllepruulijad, on väikeettevõtluspuhangu väljenduseks ka kellade mikrobrändide teke. «Filosoofia on seejuures üks ja sama,» lausub Jaanus

Kaks aastat tagasi asus ta kaugõppes tudeerima Briti horoloogia ehk kellassepakunsti instituudis. Seal tuleb teha kõike: teoreetilised tööd, kontrolltööd, praktilised tööd. Isegi eksamid tuleb sooritada – kohapeal. Need pidanuks toimuma kevadel, ent lükkusid koroonaviiruse tõttu edasi.

Ega eksamite ärajäämine sega kellade meisterdamist. Neid teeb Lillenberg tavaliselt koostöös tellijaga. Tuleb ju lähtuda kunde soovidest. Seejärel hangib Lillenberg maailmast kõik vajaliku – ühelt tootjalt mehhanismi, teiselt korpuse, kolmandalt klaasi, neljandalt tihendid jne – ehk talitab täpselt samamoodi nagu ülejäänud kuulsad kellabrändid. Ja asub siis mikroskoobi all nokitsema.

Nii tuli hiljuti üks sihverplaat käsitsi kaks millimeetrit väiksemaks viilida. Hea oleks, kui saaks sihverplaati oma töötoas ka värvida – aga selleks tuleb osta trükimasin, mis maksab kümneid tuhandeid eurosid. Ja ega teeks paha seegi, kui saaks kodus valmistada kullast kellakorpusi – kuid selleks on vaja treipinki, mis koguks lendu minevad kullalaastud kokku. Ei saa ju lasta väärt kraamili raisku minna.

Nüüdseks on Lillenberg meisterdanud 15 oma nimega kella. Enamasti tähtpäevadeks, näiteks pulmakingiks või pulma-aastapäevaks. Kõik eritellimused, erilised. «Igavaid ja kehvi kelli ma ei tee,» kinnitab ta. Töötunde kulub ühe kella meisterdamiseks vähemalt viiskümmend, sageli ligi sada. Seetõttu algavad Lillenbergi kellade hinnad viiesajast eurost.

Kas kallivõitu pole, kui poest saab normaalse kella viis või lausa kümme korda odavamalt?

«Need on kõige odavamad Lillenbergi kellad, mille saad turult osta,» vastab Lillenberg. Ja lisab muigega: «Kui leiad kusagilt odavama Lillenbergi kella, tulen hinnas kindlasti vastu.»

Ikkagi, Lillenberg maksab kaks korda rohkem kui maailmakuulsa nimega... näiteks Apple Watch!

«Aga kui paljudel on Apple Watch käe peal?» küsib Lillenberg vastu. «Ja kui paljudel on midagi unikaalset?»

Ammune tuttav osutus ootamatult kellavõluriks

Olav Osolin, reklaamigurust noorkirjanik

Ammu aegu tagasi ostsin endale Šveitsi käekella, mille valmistajal pole Eestis esindust. Kui kell vajab paari aasta möödudes uut patareid, saatis müüja selle DHLiga Šveitsi tehasesse. Kuna see operatsioon võttis palju aega ja veel rohkem raha, üritasin järgmiseks vahetuseks leida seesugust kellasseppa, kes suudaks patarei Tallinnas ära vahetada. Lõpuks leidsingi. Paraku selgus mõni aeg tagasi, et too kellameister oli töökoda vahetanud ning keegi ei teadnud, kust teda leida. Nii ei jäänudki mul üle muud kui kurta oma õnnetut seisu sotsiaalmeedias. Minu suureks üllatuseks soovitas üks tuttav pöörduda Jaanus Lillenbergi poole, keda tundsin kui vinget IT- ja meediaspetsi ning kellega koos olen isegi Cannes'i reklaamifestivalil käinud. Samas polnud mul aimugi, et vahepealsete aastatega oli Lillenberg arendanud end tiptasemel kellassepaks, kes suudab vaat et iga maailma ajanäitaja terveks putitada. Kuulnud, mis kellaga on tegu, teatas Jaanus, et isegi kui tal selle avamiseks tööriista pole, valmistab ta selle 3D-printeriga ning patarei saab vahetatud. Juba järgmisel päeval tiksus ajutiselt ära surnud ajanäitaja jälle nagu uus, sest Jaanus oli teinud sellele ka süvapuhastuse. Olin asjade seesugusest käigust meeldivalt üllatunud.

